

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség a Sörház-utcában 1. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Felelős szerkesztő:

Dr. Br. HORVÁTH EMIL.

Hirdetési árak: egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések garmondsora 30 fillér.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

Társadalmi bajok.

Dés, jun. 1.

II.

A társadalomtudomány, a szociológia azt bizonyítja, hogy a társadalom az egyének egyesülése bizonyos célok elérhetésére. Figyeljük csak, tehát a viszony közvetlen egyén és társadalom között. És most nézzük a valóságban!

Honnan vegyek én olyan embereket, akik közvetlen viszonyban állnának a társadalommal? Nem hiszem lehetne-e egyetlen egyet is találni.

Ha symbolista festő volnék, olyan szépen meg tudnám festeni mindazt, a mit mondani akarok. Festenék egy nagy hatalmas folyamatot sebesen rohanó vízával, melynek mérhetlen vize egy keskeny sziklaszoroson kell keresztültörje magát, hogy kiérjen a nyílt, a fenséges, a végtelen oczeánba. És festenék a szoros egekbenyúló bércei tövébe egy merész, kiálló szirtfokot, mely mozdulatlan és kevély legyen, akár csak az előítélet. S a mint a sziklagát éles fejével nekifeszül a hömpölygő folyónak, egész mélyéig örvénylik a seb, melyet a rohanó áron a mozdulatlan szikla üt. És még úgy hömpölyöghet a folyó s szedheti magába százmérföldök apró forrásait, a míg az a kiálló szikla megfekszi a medrét, akadálytalan, sima folyásról hiába álmadoz!

Nem hiszem ne volna érthető, amit mondani akartam. A hosszas összehasonlítást elhagyom, de hogy az egyéni érdekek sziklagátjai mint ütik a sebet a társadalom, az igazi közérdek hatalmas folyamán, s mint kavargják fel annak mélységeit, az — ha önmagunkról megfeledezve, — másokon vizsgáljuk, első tekintetre szembeötlők.

Eljutottunk tehát az egyéni érdekig, mint a mely a társadalmi kifejlődés gátló akadálya.

Ma minden ember valamelyes érdeke elérésére mással szövetkezik; de ez az érdek sohasem közcél, ez az érdek mindig egyéni. S épen azért nem is lesz az ilyen szövetkezésekből, bármily kiterjedést vegyenek is, soha társadalom.

Mert hiszen mi volna egy ideális társadalom? A hol egyenlő egyéneknek egyenlő joguk s egyenlő köteleességük van. Az abszolút egyenlőség, a melyre oly sok idealista törekszik, nem csak azért nem valósulhat meg, mert agyrem, hanem azért sem, mert nem felel meg az emberi természetnek.

Mert jól vizsgáljuk meg egymást és környezetünket: valóban egyformáknak teremtetett bennünket a természet? Ugye hogy nem. Egyiknek testi, másiknak a lelki előnyöket juttatta, olyiknak egyiket sem, ismét mást elhalmozott egy Apolló szépségével és Minerva bölcsességével. Hol az az igazságos bíró, aki egyenlőtlen egyéneknek egyenlő társadalmi jogot és egyenlő köteleiséget szabjon ki?!

Nem is óhajtjuk tehát az abszolút egyenlőséget, csak *önzetlenebb* közszellemet s az egyéni érdekek nem oly törtető és erőszakos megvalósulását.

Mert a mai korszak főjellemvonása az, hogy mindnyájan *lenni* akarunk.

De a nagyétű ember mohó lihegésével, minél hamarabb, minél feltűnőbbben. Probléma-szerűen élünk, csak hogy végtére eljuthassunk a konczig, melyért egyenlő kiméletlenséggel törtet gyermek és öreg, szegény és gazdag. Ha a mult XIX. századot a gőz- és villanyosság korának nevezték el, némi hízélgéssel a

a XX-ikat itt nálunk elnevezhetjük a *„stréber-ség”* korszakának.

Soha, mióta forog ez az ócska játékszer, melyet földnek neveznek azok, kik minden ismeretlen fogalomnak nevet adni szeretnek, akkora szomszóság nem volt itt, mint épen a jelenben.

Mindenki inni akar a csodaforrásból, mely csillogó aranyával mindennél üdvöt adóbb.

Ezért kell zsiros hivatal, hatalmas összeköttetés, jó név, tehetség, erő, lélekjelenlét, hogy mentől nagyobb huzhassan a forrásból, melynek különben jó prózában: pénz a neve.

A pénz. Ma vannak emberek, kiknek összes életfunkciójuk, vágyaik, ábrándjuk, szerelmük, gyűlölségük, eme egyetlen szótagban özpontosul. És ez nem auxesis. Mert valósággal nincs sok felebarátunknak egyetlen gondolata, melynek nem ez az omégája s nincs tette, mely ne ebből az alfából induljon ki.

De kérdehetné valaki, mi köze ehhez a társadalomnak? Hát nem a legsajátosabb egyéni jogkör az, hogy mire vágyunk s mire törekszünk.

Hát ez nem úgy van. Az ember nemcsak önmagáért él, de kötelességei vannak a társadalom iránt is. S ha e kötelességeket megszegi, életerős társadalomnak megvan a maga büntető hatalma.

Miért nem jelentkezik minálunk is ilyen egészséges visszahatás a pénzimádás ellen?

Erre a kérdésre csak közvetett feleletet adhatunk.

(Folyt. köv.)

HIREK.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** A vármegye közigazgatási bizottságának június havi rendes ülése június hó 9-én lesz, mely alkalommal az egyes albizottságok is üléseznek.

— **A szamosvölgyi vasút közgyűlése.** A szamosvölgyi vasút részvénytársaság május 31-én tartotta Gr. Kornis Viktor alelnök elnökle alatt 30-ik rendes közgyűlést. Jelen voltak a közgyűlésen többek közt gróf Kornis Viktor, Wass Béla gróf országgyűlési képviselő, br. Bornemissza Károly nyug. főispán, Neufeld főrendes, Laitner Elek kir. erdőigazgató és Nesselfeld Viktor kolozsvári pénzügyigazgatósági számvizsgáló. A felolvasott jelentés szerint a társaság mult évi összes bevétele 1776430-08, a kiadás 963839-20, az üzleti felesleg pedig 812590-88 korona volt. Ez után a közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta és Dr. Torma Miklós felügyelő-bizottsági tag helyébe, ki ezen állásáról lemondott, Bándy György alispán választatott be. A közgyűlés végeztével a részvényesek, továbbá az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok és a társulat tisztviselői, Maléter Zoltán ügyvivő igazgató vendégei voltak a Hungária szállóban, a hol vidám hangulat mellett folyt az ebéd a késő délutáni órákig. Ebéd után a társaság, mint minden évben, úgy az idén is, Kornis Viktor gróf szentbenedeki kastélyába rándult ki, hol igaz magyar vendégszeretetéről messze földön híres főur a legnagyobb szívélyességgel látta el az illusztris társaságot.

A gyűlés lefolyásáról egyébként következő számunkban adunk részletes tudósítást.

— **Egyházkerületi rendes közgyűlés.** Az erdélyi ev. ref. egyházkerület május hó 28-án tartotta közgyűlését Kolozsvárt, melyen városunkból Vásárhelyi Boldizsár ev. ref. lelkész és Buday Elek igazgató vettek részt. Vásárhelyi Boldizsárt,

ki ez alkalommal tette le, mint a dési egyházmegye főjegyzője hivatalos esküjét, az egyházkerületi számadások és költségvetés megvizsgálására alakult bizottságba választották be. A gyűlés napirendje előtt szót kért Simó Lajos, vármegyénbeli nagybirtokos, orsz. képviselő, a kerület egyik érdemes főgondnoka és felemlíti egyik kolozsvári krajezáros ujság számának ellene irányuló támadását, mely megvádolja és gyanúsítással illeti őt azon megbízatásért, mellyel a „Fonciére” biztosító társaság felügyelő-bizottságában az egyházkerület érdekeit képviseli. Az egyéni integritását sértő támadással szemben jöjjön az bárhonnan, bárkitől vagy bármely körből, ki kell jelentenie úgy a saját, mint az igazgatótanács reputációja érdekében, hogy az egész vádaskodás egy alaptalan, méltatlan és roszakaratu inszinuáció, mely a valóságban meg nem felel. Mikor a „Fonciére” igazgatóságában helyet foglalt, hogy a két ezer részvénytől bíró kerület érdekeit képviselje, tette ezt olyan időben, mikor a kerület nagyszámu részvényei után egy garas jövedelmet sem kapott. Minden befolyását, fáradozását arra fordította, hogy a kerület fináncziális ügyeit védje és érdekeit előmozdítsa. Többek segítségével épen neki sikerült keresztülvinni azt, hogy az igazgatóság díjazására fordított 18—20000 forintba rugó összeg, a „Fonciére” költségvetéséből elenyésztesék. Az igazgatóságban elfoglalt képviselő sok munkával és fáradozással jár, a melyért csupán 1200 forint a díjazás. De munkával és odaadással sikerült odavinni az intézet dolgát, hogy a kerület a részvényei után ma megkapja a 12000 forint jövedelmet.

A mennyiben pedig a gyanúsító nemtelen támadás még odáig megy, hogy az általa tett alapítványok dolgát sem általa főlemlíteni, erre nézve ki kell jelentenie, hogy ő mint ez időszerint kellő anyagi hipotékával rendelkező ember, a ki áldozatkészségét egyháza iránt már eddig is tetemes alapítványokkal, templom és iskolaépítéssel bizonyithatta be, az ilyen kicsinyes és szembeszökő roszakaratból eredő gyanúsításokkal szemben felmentve érezheti magát minden védekezéstől s a gyanúsítást megvetéssel utasítja vissza. Ugron János orsz. képviselő állott fel ezután szólásra és hangsúlyozta, hogy az ilyen fajta támadásokkal szemben felesleges a védekezés. A közgyűlés minden tagja s az egyházkerület összesége ismeri Simó Lajos főgondnok önzetlenségét, mely erős páncélként védi meg őt a rágalmak utszélről lövöldözött nyilai ellen. Nem tesz azért konkrét indítványt, mert nem akarja honorálni azt a támadó cikket azzal, hogy komolyan vegyék, de a közgyűlés minden tagjának érzelmeit tolmácsolja akkor, midőn biztosítja Simó főgondnokot az egyházkerület igaz tiszteletéről, nagyrabecsüléséről és ragaszkodásáról. (Lelkes éljenzés). Br. Kemény Kálmán elnök kijelenti, hogy a közgyűlés a Simó főgondnokot ért rágalmakat a legnagyobb megbotrányozással utasítja vissza, mint olyan alaptalanokat, a melyeknek hitelt senki egy percze sem adhat.

— **Sorozás.** Az 1904. évi fősorozás már javában folyik. Eddigél a bethleni járásban fejeződtek be a sorozások s jelenleg a szamosújvári és a kekesiben folyik. Szamosújvárt a sorozás május 28-án vette kezdetét és június 7-éig fog tartani. Május 28, 31 és június 1-én a kekesi járás, június 3-án Szamosújvár város, június 4, 6 és 7. napjain a szamosújvári járás hadköteleseit fogják sorozni. A sorozó-bizottság következőleg alakult. Polgári elnök: Placsintár Ödön főjegyző. Közös hadsereg részéről, elnök: Hersch Mihály cs. és kir. alezredes. Orvos: Dr. Knobel Adolf. Sorozó tiszt: Poka Elemér. Honvédség részéről, elnök: Heinrich János százados. Orvos: Dr. Gara ezredes. Sorozó tiszt: Simonidesz Gyula.

Désen a főszóráz a városi állításkötelesekre, kiknek száma 165, június hó 14-én lesz az Angol szálló nagytermében.

— **Az E. M. K. E. közgyűlése.** Az „Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület“ ez évi közgyűlését május hó 28-án délután tartotta meg Kolozsvárt. Az erdélyi magyar társadalom, melynek hazafias öntudata ezt a kultúregyesületet megalkotta, mindig jelentős eseménynek tekinti az E. M. K. E. évi beszámolóját és lelkes érdeklődésével társadalmi ünnep keretében foglalja a közgyűléseket. Ez a meleg érdeklődés nem lankadt a mostani közgyűlés alkalmából sem, melynek még különös jelentőséget is adott az a körülmény, hogy az E. M. K. E. két évtizedes munkásság utjelző kövéhez ért kulturális tevékenységének ezzel az esztendőjével. Az erdélyrészi társadalom színe-java volt együtt a közgyűlés termében. A husz éves kulturmunka jelentőségére mutatott rá gróf Beldi Ákos, az E. M. K. E. önzetlen buzgalma s nemes lelkesedéssel elnöke, abban a formailag és tartalmilag szép és lelkes beszédében, melylyel a közgyűlést megnyitotta, megjelölve egyúttal az irányt, melyen az Emkének jövőben haladnia kell. Majd kifejezést adott az Emke kebelében is érzett amaz örömmel, mely Ó Felségének a Rákóczy Ferencz hamvai hazahozatalára vonatkozó magasztos királyi elhatározása által az egész nemzetet érte. Indítványára a közgyűlés hódoló feliratot küldött sürgönyileg Ó Felségének. Az indítványt Barcsay Domokos, az erdélyrészi közéletnek e nagytekintélyű, oszlopos tagja toldotta meg hazafias javaslattal a mit szintén lelkesedéssel tett magáévá a közgyűlés. Kiemelendő, szép momentum volt az őszinte ünneplés, melyben az egybegyűlték részesítették egy félszázad óta működő aranyosrákosi néptanítót: Csegezy Eleket a közgyűlés színe előtt adván át neki az elismerést és aranyjutalmat. A közgyűlésen vármegyénkből résztvettek: gr. Kornis Viktor és gr. Teleki Domokos alelnökök, Gajzágó Ferencz ny. ítélőtáblai bíró, Gyárfás Albert ev. ref. lelkész főokkőri elnök és Simó Lajos országgyűlési képviselő.

— **Szövetkezeti ügyek. Meghívás.** Az 1898. évi XXIII. t.-cz alapján alakult „Országos Központi Hitelszövetkezet“ kötelékébe tartozó Dési ipari hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, 1904. évi június hó 19-ik napján d. e. 11 órakor a városháza nagytermében rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghívotnak. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Igazgatósági tagok választása. 6. Felügyelő-bizottság összes tagjainak választása. 7. Az alapszabályok módosítása. 8. Netáni indítványok. Alakuláskor volt a szövetkezetnek 209 tagja, 309 üzletrésszel. Az év folyamán belépett 48 tag 66 üzletrésszel, kilépett 117 tag 132 üzletrésszel, tehát marad 1903. év végén 140 tag 243 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált mérleg a közgyűlést megelőző 8 napon át a szövetkezet helyiségében (Dés, Főter 8. sz.) kifüggesztve mindenki áltl megtekinthető. Kelt Désen, 1904. évi május hó 15-ik napján. Az igazgatóság.

Az Ipari Hitelszövetkezetnek az alapszabályok 3. és 40. §-a értelmében szabály szerint közzé tett meghívója szerint folyó hó 19-én délelőtti 11 órakor lesz megtartva I-ső rendes évrő közgyűlése, a melyen az ipari hitelszövetkezet megalapítója Déry Zoltán volt főispán fog elnököl, mint az igazgatóság elnöke. A szövetkezet 1903. évi mérlege alapszabályszerűen a közgyűlést megelőző 8 napon át a szövetkezet üzlethelyiségében szabályszerűen ki lesz függesztve. Sőt habár azt az alapszabályok nem is követelik, a szövetkezet iránt érdeklődő nagy közönség tájékozására a mérleget és nyereség-számlát a szövetkezet lapunk legközelebbi számában részletes és hiteles alakban is közölni fogja.

Folyó év május hó 30-án ejtette meg a helyi államépítészeti hivatal a m. kir. mentelepen a Dési Ipari Hitelszövetkezet által teljesített átalakítási és kibővítési munkálatok műszaki felülvizsgálatát és számbavételét, a mely a szövetkezetre nézve is elismerésre méltó eredménnyel végződött és a tapasztaltak fölött úgy az építettő

parancsnokság képviselője, mint a felülvizsgáló műszaki hatóság elismerésének adott kifejezést.

Ezzel a szövetkezet építési vállalatai a szamosújvári kir. bírósági építkezés kivételével befejezést nyertek és a közgyűlés további elhatározása lesz hivatva megjelölni a szövetkezet működésének jövő terrenumot, a mennyiben ujonnan szervezett csoportokkal, megállapodott rendszeres szervezetben jövőben is bármikor részt vehet a szövetkezet közszállítási vállalatokban, mert az eddigiekkel is a megrendelők megelégedésére oldotta meg.

A honvédség részére szállítandó lábbelik elkészítése is folyamatban van s az átadás ideje folyó évi július végén ejtetik meg. A cipész-csoport áruháza és munkakörének végleges szervezése ügyét az országos központ tárgyalás alá vette.

— **Előadás a vakokról.** A siketnémák és vakok kolozsvári országos intézete 6 növendéke — 3 siketnéma és 3 vak fugyermek — Tariczky Ferencz igazgató, 2 szaktanár és egy munkavezető kísérete és felügyelete alatt, folyó év május hó 29-én Désre érkeztek, a már előlegesen hirdetett felolvasással egybekötött gyógy-paedagogiai oktatási módszer bemutatása végett. Az állomáson Krémer Lajos, kinek előleges meghívás folytán itt léték alatt vendégei voltak, dr. Kőrösy György gimnáziumi igazgató és Budai Elek fogadták. Magánfogadatokon előbb szállásukra, onnan meg a vármegyeház dísztermébe mentek. Ezalatt Tariczky igazgató Budai Elek kíséretében látogatást tett Szilágyi Albert polgármester, Bándy György alispán, Tüzes Koráconné nőegyleti elnöknel, mint az „Erzsébet“ árvaház felügyelője elnökével és a királyi tnfelügyelő-ségnél.

Szép számú intelligens közönség üdvözlő eljenzése után pont egy negyed 12 órakor kezdte meg ismertető felolvasását Tariczky igazgató, melyet nagy érdeklődéssel hallgattak végig.

Utána a vakok szaktanára pár percnyi érdekes szabadelőadásával ismertette a „Kein“- és „Braille“-féle írógépeket. S azután annak gyakorlati használatát mutatta be: iratván és olvastatván a növendékekkel. Mialatt kosár, szék és az ezeket megelőző fonási munkálatokat is végeztek a közönség előtt a vak növendékek.

Végül a siketnémák tanára kezdte meg feledhetetlenül érdekes szemléltető előadását és gyakorlati tanítását. A növendékek nem csak tanárai, de a közönség köréből intézett kérdésekre is meglepő szabatosságai feleltek s igen szépen irtak. Sajnos, az idő előrehaladottsága miatt be kellett fejezni az érdekes előadást. Előadás végeztével a közönség igaz érzetét tolmácsolta Bándy György alispán, mint házigazda, midőn valóban megleghangu beszédet intézett az előadást vezető tanárokhöz, megköszöve a humánus intézmény ismertetését. Erre válaszolva Tariczky igazgató, meghatottan köszönte meg a díszes fogadást és előzékenységet Dés városának.

A növendékek felügyelet mellett szállásukra, a tanárok pedig a város megsemlélésére mentek. Fél 2 órakor pedig szíves házigazdájuk vendéglátó asztalához ültek növendékeikkel és a meghívottakkal együtt. A kedélyes ebéd végeztével feledhetlenül kedves vendégeinket a vonathoz szállítva, kölcsönös búcsu után visszatértek édes otthonukba, kincses Kolozsvárra.

— **A „Dési Dalkör“ megalakulása.** Városunk régen érezte hiányát egy intelligens dalkörnek, mely olyan alkalmakkor is szerepelhessen, a mikor — az egyébként jól szervezett — iparos ifjak dalköre nem alkalmas. Ezen a hiányon kíván segíteni az a mozgalom, mely városunk intelligens fiataisága körében megindult s melynek eredményében már tegnap az első lépés megtörtént a „Dési Dalkör“ megalakulása iránt. A főgimnázium zenetermében folyt le az értekezlet, mely szűkebb bizottságot küldött ki Bene Ferencz, Jakab Lajos dr., Balás Sándor, Czank N. János személyében a dalkör alapszabályainak elkészítésére. Egyébként a dalkör formális megalakulása előtt is már működésbe lép s próbáit hetenként szombaton tartja.

— **Az osztálysorsjegyek** május hó 17 és 18-iki huzásain a Deési Hitelbanknál vett sorsjegyek közül a 9384, és 45224. számú sorsjegyek huztak ki.

— **Kőnbányák a borgói havasokban.** Már irtunk arról a váratlan felfedezésről, hogy a borgói havasokban, a Kelemenhavas alján, nagy kiterjedésű kéntelepre akadtak. Egy kolozsvári konzorcium, megszerezvén a bányajogot, nyomban hozzálátott a kutatáshoz. Munkája meglepő eredménnyel járt. A telep akkora kiterjedésű, hogy minimális számítás szerint 30,000 waggon tiszta kén ad. Ujabban egy belga pénzcsoport folytat tárgyalásokat a helyszínen. A bánya megnyitásával egyidejűleg az ország keleti részének régi vágya teljesülne: a vasuti vonal folytatólágos kiépítése Beszterczétől Bukovináig.

— **Vidéki technikai találmányok.** Két új technikai találmányról értesítenek, melyeknek kiváló érdekességet kölcsönöz, hogy feltalálók vidéki szomszéd megyebeli birtokosok és így szorosan véve nem tartoznak a technika hívatásos művelői közé: Az egyik találmány az u. n. szán-automobil.

Damokos Ferencz főszolgabíró Károlyi-Erdődön egy szán-automobilra, illetve egy motoros járműre kért szabadalmat, melynél a motor által kifejtett munka a járműnek szántalpakon való előrecsusztatására fordítatik. Ezen célból a járműszekrény, mely az automobiloknál szokásos hajtó és sebességszabályozó szerkezetekkel van ellátva, szántalpakra van szerelve és a motor által közvetlenül vagy közvetve hajtott surlódási kerekeket hord, melyek a jármű súlyától teljesen tehermentesítve, oly nyomással szoríttatnak a talajhoz, hogy a surlódás köztük és a talaj között nagyobb, mint a szántalpak és a talaj között. A surlódásoknak ezen különbözete folytán a szán-automobil a surlódási kerekek hajtásánál a szántalpakon továbbhalad, a szán-automobil kormányzására a szekrény mellsőrésének jobb és bal oldalán elrendezett rudak szolgálnak, melyek egy tetszőleges szerkezet segítségével akként vannak a kormányruddal, illetve kormánykerékkel összekötve, hogy ennek az egyik vagy másik irányban való mozgatása szerint a jobb, vagy baloldali rud lefelé toldódik és ekkor alsó végével a talajhoz szorul. A lefelé tolt rud vége és a talaj közötti érintkezési pont forgásponttá változik s következképpen a szán-automobil az illető oldal felé kanyarodik.

A másik találmány egy repülőgép. Dr. Hunyor István korláthi földbirtokos is beleszólt a repülés mesterségébe az általa feltalált szárnyszerkezettel, melyre szabadalmat kért. Dr. Hunyor leírása bekezdésében azt mondja, hogy találmánya tárgyat olyan szárny pár képezi, amelynek segítségével a levegőbe való emelkedés és továbbmozgás könnyen eszközölhető.

A feltaláló leírása szerint előnye a találmánynak az eddig ismert repülő-szárnyakkal és vitorlakkal szemben, hogy sulya csekély, e mellett a szárnyak felülete a célznak megfelelően nagy, továbbá, hogy a szárnyak lecsapásánál azok teljes zart felületet képeznek, míg az ellenkező irányu elmozdulásnál a levegőt átbocsátják.

Ugyanezen jelenségeket tapasztaljuk a madarak repülésének megfigyelésénél is — mondja dr. Hunyor. — Ha a madár szárnyait felemeli, úgy a szárnytollak egymástól elválhatnak és a levegőt átbocsátják, a lecsapásnál ellenben zart felületet alkotnak. Ezen művelet gépies utánzása céljából a találmány tárgyat képező repülőszárnyak vázaira oly lapok vannak szerelve, melyek egy tengely körül elfordulhatnak oly módon, hogy mozdulatlan szárnyaknál, vagy azok felemelésénél a levegőt maguk között átbocsátják, míg lefelé csapó szárnyaknál a szárnytollakat helyettesítő lapokat a levegő ellenállása felemeli úgy, hogy azok egymásra hajolván, teljes szárnyfelületet képeznek. — Az eddig ismert osztatlan, zart felületet képező repülőszárnyak és vitorlakkal szemben a jelen találmány gyakorlati értékét bizonyítja azon körülmény is, hogy nedves szárnyu madár nem repülhet, mivel tollai összetapadnak.

— **Állategészségügy vármegyénkben.** Az elmúlt héten Szolnok-Dobokavármegye állategészségügye ez volt: veszettség szamosújvári j. Széplak. Ragadós száj- és körömfájás: kékesi j. Buza 10 u., Pujon 8. u. Rühkór: csákgörbői j. Szurdok ló; dési j. Gáncs ló, Magyarbogáta ló; kékesi j. Magyarborzás ló; magyarlápási j. Dánpataka 2 u. ló, Láposdebrek ló, Oláhlápobánya 2 u. ló; nagyilondai j. Gyulaszeg ló, Karulyfalva ló, Közfalu ló, Letka ló, Sósmező 2 u. ló. Sertésorban: kékesi j. Mányik. Sertésvész: dési j. Szentbenedek 1 t.; nagyilondai j. Dobrocsina 9 u., Tőkepataka 1 t.; szamosújvári j. Ördögös Fűzes 8. u.

— **Gazdák és állatkereskedők figyelmébe.** A sertésvésznek Ausztriába történt behurczolása miatt a sertéseknek Ausztriába való behozatala jelenleg a következő megyebeli területekről tilos: Szolnok-Doboka vármegye dési, kékesi és szamosújvári járásokból, valamint Dés és Szamosújvár r. t. városokból. Nem ajánlhatjuk eléggé, hogy gazdánk és állatkereskedőink mielőtt szállítani kezdenék az Ausztriába eladott állatokat, mindenesetben szerezzenek a forgalmi korlátozásról kellő tájékozást, mert így sok kártól megóvják magukat.

— **Gyalog a világ körül.** Sándor Viktor csábigorbói 25 éves (Szolnok-Dobokavármegye) fiatal ember, kinek otthon kis háza és földje van és a ki a járásbírósnál írnök volt, két ottani lakossal fogadott, hogy 200 nap alatt megkerüli a földet, érintvén New-Yorkot, San-Franciskot, Yokahámát és Port-Saidot s a fogadás értelmében pénzt nem szabad volt vinnie és csakis az utközben szerzett keresményéből tarthatja fenn magát, illetve költhet közlekedési eszközökre. A fiatal ember pénteken éjszaka indult el Gorbóról gyalog, minden pénz nélkül és Kolozsváron keresztül vasárnap Nagyváradra ért. Itt első dolga az volt, hogy jelentkezett a rendőrségnél, a hol miután igazolta magát, okmányait lepecsételték. A világjáró magyar azt beszélte, hogy Nagyváradról Budapestre gyalogol s Pekár Gyula képviselő segítségével remél Antverpenen át New-Yorkba jutni. A bátor fiatal ember friss egészségben indult el nagy útjára és reményli, hogy erős akarat-tal és kitartással megnyeri a fogadást.

— **Tanító egyesületi gyűlés.** A szolnok-dobokamegyei tanítóegyesületnek Szamosújvár-pánczélesei fiókköre május hó 24-én a helybeli áll. polgári leányiskolában Kádár József igazgató elnökelete alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak Sztáncsek Zoltán kir. tanfelügyelő, a szamosújvári tanítóképezde tanárai, az áll. polgári iskola tanárnői, az örm. kath. elemi fiu- és leányiskolák tanítói illetőleg tanítónői, a szamosújvári járás tanítói illetőleg tanítónői és végül a pánczélesei járás tanítói illetőleg tanítónői igen tekintélyes számban. A minden részében igen érdekes és tanulságos gyűlést Kádár József igazgató lendületes szavakkal nyitotta meg. Beszédében kiemelte Ő Felségének azon magasztos intézkedését, melylyel a nagy nemzeti hős, II. Rákóczy Ferencz hamvainak hazahozatalát elrendeli. Majd kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nemzet nagy halottairól, Jókai Mórról, mint a legnagyobb magyar néptanítóról. Az elnöki megnyitó és előterjesztések után, kezdetüket vették a felolvasások, melyek igen sok a népoktatásra vonatkozó életrevaló eszmét, ismertetéseket s leírásokat foglaltak magukban. Igen szépen kidolgozott értekezéseket hallottunk Bencze Károly széki, Nagy Géza czegei, Szőke Albert pánczélesei, Nagy Sándor alsó-tőkei és Farkas Aurél néptanítóktól. A gyűlés végeztével a tanítóegyesület tagjai a kéri gyógyfürdőbe mentek ki, hol társaság volt, mely a legkellemesebb hangulatban folyt le s a társaság az esti órákig maradt együtt.

— **Lótenyésztők figyelmébe.** Értesítjük a vármegye lótenyésztőit, hogy az apanagyfalusi, kápolnokmonostori, magyarláposi és nagyiklodi állami fedeztetési állomásokról a ménék f. évi június hó 10-én el lesznek távolítva. A fenti intézkedés az okból vált szükségessé, hogy a 3 évet kiszolgált katonák, kiket a rendkívüli viszonyok miatt a fedeztetési állomás fenttarthatása és a ménék kellő gondozása végett az országos lótenyésztés érdekében vissza kellett tartani, a nagyobb nyári munkaidő bekövetkezte előtt, vagyis legkésőbb június hó 15-ig családjukhoz vissza bocsáttathassanak.

— **Újítások a cs. és kir. hadapródiskolába való felvételre nézve.** Az 1904/5-iki tanévvel (és pedig az első évfolyammal kezdve) az előadási nyelv a budapesti, pozsonyi, kassai, temesvári és nagyszebeni gyalogsági hadapródiskolákban, ugy mint a lovassági és a traiskircheni tüzérségi hadapródiskola párhuzamos osztályaiban német és magyar, a kamenitzai és károlyvárosi gyalogsági hadapródiskolákban német és horvát. A jelölteknek e szerint ezen nyelveket, a melyekben oktatattik, annyira birniok kell, hogy az előadásokat követhessék. Az említett iskolákban a felvételi vizsga a meghatározott tárgyakon kívül [u. m. német nyelv, számtan és algebra, mertan, földrajz, történelem, természetrajz, természettan (fizika), vegytan] ezután még a magyar illetőleg horvát nyelvet is foglalja magában azon terjedelemben, a melyben az a középiskolák alsó osztályaiban adatik elő. A felvételi vizsga a nevezett iskolákban német vagy magyar, illetőleg horvát nyelven teendő le, mindamellett megengedtetik, hogy a jelöltek tudásuk és tehetségük nyilvánításának megkönnyebbítéseért anyanyelvüket használják.

Az első évfolyamba az 1904/5-iki tanév kezdetével (szeptember hó közepe körül) kb. 30—40 testileg alkalmas ifjú véték fel, a ki folyó év szeptember hó 1-jével 14-ik életkorát már elérte, a 17-iket pedig még át nem lépte, hajlammal bir a katonai pálya iránt és valamely közép vagy polgári iskola négy alsó osztályát legalább „elég-séges” sikerrel végezte. A „felvételi szabályok”,

a melyek a felvételi vizsgára és a kérvények szerkesztésére nézve bővebben nyilatkoznak, 45 fillér beküldése után a hadapródiskolánál kaphatók. Felvételi kérvények csakis az 1903/4-ik évi végbizonyítvánnyal, legkésőbbben pedig folyó év augusztus hava 15-éig az iskolaparancsnokságnál nyújtandók be. Ismétlési vizsga esetére a jelölt pótbizonyítványt ad be.

— **A vasuti sztrájk következményei.** Mindinkább láthatókká lesznek azok a károk, a melyeket a vasutasok sztrájkja a máv. pénztárának okozott. A folyó évi április havi áruforgalom ugyanis a máv. vonalain az 1903. év hason időbeli forgalmához képest mintegy 24% visszaesést mutat; feladatott ugyanis április havában 151933 kocsirakomány, 32646 kocsi-val kevesebb mint tavaly áprilisban. A darabáruk forgalma is jelentékenyen csökkent, ez a forgalom ugyanis folyó évi április havában 142542 tonnát tett ki, a mi 31608 tonnával kevesebb a múlt évi április havi forgalomnál. Végül megemlítjük, hogy a máv. igazgatósága a sztrájk idején utközben megromlott vagy elveszett áruk kártérítése fejében eddig mintegy 570000 koronát utalt ki, de a reklamációk száma még mindig oly nagy, hogy azok elintézése még 1½—2 hónapot is igénybe vesz.

— **Képes levelezőlapok elárúsítása.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, miszerint a kamara fölterjesztésére a kereskedelemügyi m. kir. miniszter folyó hó 13-án kelt 12354/VII. sz. leiratában kimondotta, miszerint képes levelezőlapoknak, mint ma már közhasználati czikkeknak árusításával szatócok és vegyeskereskedők külön iparigazolvány nélkül foglalkozhatnak.

— **Az ingyencség tizparancsolatja.** Brillant Savarin, a leghíresebb francia gourmand írta meg az ingyencség tizparancsolatát és elküldte Laroche-foucaulde herczegnek, ki azokat ezüst lemezre vésette és ettermében kifüggesztette. Most is látható a bretagnei családi kastélyban.

Hű fordítása ez:

I. Az állat fal, az ember eszik, de csak a szellemes ember érti az evés művészetét.

II. A leves az éhes ember első vigasztalója. A ki csámesogva kanalazza vagy magára önti és a ki adomázik a levesnél, ne törd meg asztalodnál.

III. Ha valakit meghívsz ebédre, ez azt jelenti, hogy arra a napra te vagy felelős testi jólétéért. Rossz ebéd elfogyasztására kényszeríteni őt és ennek fejében még a bók-jait is kieroőszakolni, a legnagyobb elaljasodás, mire az ember képes.

IV. A pecsenye a lakomák királya. A külső ingerlő legyen, mint a szép asszonyé, de aztán legyen benne erő és tartalom is. Mohón ne edd, mert megérdemli, hogy megfontolva élvezd és ha szellemes adomákat tudsz, ilyenkor mond el azokat. De ne legyen hosszabb egy-egy adomád, mint az a fénysugár, melyet a poharad érintő napszíkra kelt.

V. Pohárköszöntőt akkor mondj, ha csakugyan van mondani valód és mialatt beszélsz, nézz a szép szomszéd-nőd szemébe, addig beszélj csak, a mig viszonozza nézésedet.

VI. A háziasszony kötelessége a jó fekete kávéról gondoskodni, a házi uré, hogy kifogástalan legyen a bor és a likör.

VII. Evésnél kövesd a papok példáját s ne a királyokét. Az utóbbiak nagyon is sietnek, ellenben a papok az evés igazi művészetének letéteményesei.

VIII. Becsüld meg szakácsodat, hogy sokáig jóétvágyu lehess ezen a földön.

IX. Borod vén legyen, pecsenyed fiatal, az ugynevezett veszedelmes kor csakis a vadpecsenyenél van helyén.

X. Ne feledd el soha, hogy a gyomrod nem napszamos és hogy nem lehet őt munkára kényszeríteni. Kisebb csapás rád nézve, ha a kedvesed elhagy, mert ez a vesztés pótolható, — mintha gyomrod mondjá föl a barátságot: mert őt nem pótolhatja senki.

CSARNOK.

Egy csöpp vér.

Írta: INCZE BÉLA.

Hideg, zuzmarás, éjjeli levegő csapódott a füstös kávéházba a kinyíló ajtón s nyomába vidám zajjal törtettek be a kis alföldi város helyőrségének vidám huszártisztjei. Az őrnagy ur estélyéről érkeztek.

A daliás, pirosképu hadnagy rögtön a kassza tünderéhez csörtetett, a kinek bágyadt szeméből egyszerre eltűnt álom és unalom s legbájosabb mosolyát véve elő, a kis pohárkákhoz nyult, hogy a hadnagy ur kedvelt zöld italát szervirozza. Először csak két személyre, majd később ugy is több lesz.

A sasorru, cigányarczu kadét széles kardját kezében hozva hatalmas, sakálok hangjára emlékeztető kurjantással robbant a szundikáló cigányok elé; azok rögtön engedelmeskedtek s fölhangzott a diszharmonikus stimmolás, meg-meg-

szakítva a kadét ur türelmetlenkedő siettetésétől, a mi nem volt éppen suttogás. A kamarás százados ur, egy finom műveltségű gavallér, a szögletben álló asztalhoz lépett, kísérve az ezredorvos tántorgó lépteitől és helyet foglalt.

Az asztalnak már volt egy vendége. Dobó főhadnagy ült ott a képes újságokba merülve tea mellett s mikor a vig kompánia megérkezett, üdvözölve őket, ismét bele akart mélyedni a lapok közé.

Hanem az nem ment olyan könnyen.

Az ezredorvos ugyanis rögtön melléje telepedett, lábait elnyújtotta egy odahuzott széken, örökké rekedt hangján konyakért kiáltott s egyben vállára csapott a komolykodó bajtársnak.

— Hohó öreg! Nem ugy megy az! Ha már nem voltál velünk, itt csak nem fogsz remétedkedni. Pedig mondhatom, pompásan mulattunk. A pezsgő is jó volt, az asszonyok szépek és vidámak. Hé, pinczér, még egy konyakot! Csak Gidánénak volt rossz kedve. Talán a férje volt az eszében s mind hozzá, Bécs-Ujhelybe küldözgette a szellemét, mert nekünk bizony nem igen jutott belőle. Pinczér, konyakot! Mit? Nem iszol? No nézze meg az ember? Hát ezért emlegettünk annyit?

Mindezt elég gyorsan, elég rekedtesen, a konyakoknak gyors eltűntetése mellett mondta a vörös szemével fáradtan pislogó ezredorvos ur. De Dobó csak nem akart fölmelegedni. Félretette a lapot és teáját kezdte szűröcsölni.

— Hát te hogy mulattál pajtás, a direktoréknál? Hogy van a szép leány? Talán csak nem volt valami szeszélyes, hogy olyan komor vagy? kérdezte czvikkerét törölgetve a kamarás százados ur?

— Elég jól, mint rendesen; hanem egy kissé bágyadt és fáradt vagyok. Az éjjel rosszul aludtam s igen korán lovagoltam ki, azt érzem — parirozta a kérdést Dobó főhadnagy, hogy komorságát indokolja.

A cigányok elkészültek a hangolással s a kadét vezetése mellett, ki kardjával verte a takust, felhangzott a divatos keringő.

A kamarás ur elkészült czvikkere törölgetésével s előkérte a Fremdenblatt-ot; az ezredorvos konyakért kiabált és sarkantyuit verte össze a széken pihenő lábain; a kasszatündér pedig mindig bájosabban mosolygott és hajladozott a pirosképu hadnagy ur felé, szorgalmasan töltögetve és ürtögetve a zöldes nedűvel telt pohárkákat.

— Pezsgőt! rikkantotta a kadét. Ide cigány; A főhadnagy ur nótáját, az arkangyalodat! Ugy se sokáig huzzátok már neki; komoly ember lesz, meg se lát többet titeket; legfennebbb a nevenapján vagy a feleségién — s avval maga után vezényelve a bandát, ráhuzatta Dobó főhadnagy nótáját, kísérve szakgatott csataordításokkal.

Vig magyar nóta, sarkantyupengés, női kacaj, pezsgődurrogás töltötte be a kávéház fulladt levegőjét.

Dobó sehogy sem érezte jól magát. Egymásután szívtá a cigarettákat, rövid feleleteket adott s mikor az ezredorvos, megunva morozus hallgatságát, felugrott mellőle és a kadéttal tánczra perdült, felállott és szépen eltűnt a kávéház hátsó ajtaján.

Nemsokára a kaszárnnyában, szobájában volt. Lecsapta mentéjét, kardját, beszólitotta legényét s megparancsolta, hogy ötre nyergelje meg lovát, mert ki akar lovagolni. Az asztalon lesz egy levél, azt hétkor vigye el az őrnagy urhoz.

Aztán letült irni.

*

Az őrnagy estélyéről hazaérkezve, Gida főhadnagy szép felesége szobájába tért s szoba-leányát feküdni küldte. Aztán kinyitotta ruhaszekrényét, hogy estélyi öltözékét uti-ruhával cserélje föl. Nyugodtan, szilárd elszántsággal öltözött. Csak kalapját kellett még megerősíteni egy tűvel. Így, utra készen, ir egy pár sort bucuszóul férjének, ki most Bécsujhelyen van s a kit ő többé látni nem fog, nem akar.

Odaállott a tükör elé. Szép arcza olyan nyugodt volt. Egy vonás sem mutatott semmi határozatlanságot, ingadozást. Szíve is nyugodt volt. Szerelme erősítette. Legyőzte a hűség szavát, a kötelesség érzését.

— Jogom van a boldogsághoz, mondotta, ha kételyei támadtak lelkeben, ha a becsület intése visszariasztotta a nagy lépéstől. És megnyugodott e hitében.

Tetszelegve nézte dús, langyos hajától árnyékkolt arczát, ragyogó szemeit, finom szabásu ajkait. Mily boldoggá tesz birtokukban az, a kit annyira szeret!...

Kissé lehajtottá és féloldalt fordította a fejét, hogy a tükörben jobban lássa, flova szurja a kalaptűt. Aztán nyugodtan emelte fel — és egyszerre felsikoltott.

A tú kissé alább jutott s megszurta a fejbőrét.

A kis szurás fájdalmára az elszánt asszony egész teste megremegett.

Egy csöpp vér hullott kezének fehér bőrére. Egy picziny csöppecske meleg vér.

És a mint meglátta, szemei ijedten, kitágulva, mint egy rémlátománnyra tapadtak a vérfoltra.

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR.

Dunky fivérek

kolozsvári cs. és kir. udvari fényképészek
a felső-sétatéren levő műtermőkben
Désen

1904. évi június hó 5-én és 6-án.
fényképfelvételeket eszközölnek.

Kiadja a szerkesztőség.

HIRDETÉSEK.

Olcsó pénz!

Birtok parcellázás.

A Budapesten székelő Magyar Országos Központi Takarékpénztár és a Debreczeni Első Takarékpénztár tulajdonosok megbízásából rendkívül kedvező feltételek mellett bérbe adjuk vagy eladjuk, őszi és tavaszi vetéssel együtt holdankénti parcellákban is az általunk házilag kezelt következő birtokokat:

1) Nagy-Ar községben (Szatmár vármegye, f.-gyarmati járás) levő 1400 holdas első osztályu birtokot, legmodernebb emeletes kastély, kiválóan gondozott park és gazdasági épületekkel;

2) Aranymező községben (Szolnok-Doboka várm. csákgörbői járás) levő vasúti állomással bíró, 180 hold szamosmenti birtokot, lakház és gazdasági épületekkel.

Ezzel kapcsolatosan értesítjük a n. e. közönséget, hogy budapesti és külföldi elsőrangú pénztintézetektől 15—70 évig terjedő olcsó törlesztéses kölcsönt nyújtunk a legmagasabb összegig, a legrövidebb idő alatt, az ingatlan $\frac{3}{4}$ értékéig. Továbbá:

- 1) Szerzünk olcsó személyi- és váltóhitelt;
- 2) Elvállaljuk birtokok parcellázását, birtokok és házak eladását, vételét stb.

48—52

Neuschlosz Testvérek

törvényszékiileg bejegyzett cég, bankbizományosok.
Szatmári iroda: Árpád-utca 20. Telefon sz. 16.
Válaszbélyeg melléklendő.

Felhívás.

A Kápolnokmonostor és vidéke önszorgalmazó egyesület mint szövetkezet felszámolói ezennel felhívják mindazokat, kik ezen intézettel szemben valami igényt támasztanak, hogy azt ezen felhívás harmadszori közzétételétől számítandó hat hónap alatt érvenyesítsék, illetve az írt idő alatt a felszámoló bizottsághoz jelentsék be.

Kápolnokmonostor, 1904. május 1.

3—3

A felszámoló-bizottság.

Hirdetések

felvételnek e lap kiadóhivatalában

Serház-utca 1. sz.

KIADÓ LAKÁS!

Serház-utca 1. sz. alatt a földszinten

azonnal kiadó

6 szobából, konyhából és mellék-
helyiségekből álló úri lakás.

Értekezhetni lehet e lap kiadóhivatalában.

TARTOS SZAGTALAN AZONNAL SZARAD
Valódi Kristoph
fénymázát
Tessék kén! Gyatmány
törvényes
maga?

Christoph-Lak
ALÉGIÓBB MAZALÓ ANYAG A PADLOKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és a lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakknak sajátja, elkerültek. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázálást. A padló nedves tárggyal feltörülhető, a nélkül, hogy elvesztené fényét.

KAPHATÓ: 11—12
Rehák Ágostonnál, Désen.
Kollmann és Keresztesnél, Beszterczen.

1208—1904. sz.

Hirdetmény.

A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter az 1904. évi május hó 19-én kelt 42.844. számú rendeletével a kaczói állami óvoda építkezését 18951 korona 76 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat kivételének biztosítása céljából az 1904. évi június hó 15-ik napjának d. e. 10 órájára, a királyi tanfelügyelőség helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat (az ajánlati költségvetéssel együtt) a kitűzött nap 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg (illetve az ajánlati költségvetés végösszege) 5%-ának megfelelő bántpénz (vagy a bántpénznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámhivatalok, sóhivatalok stb.) történt letételét igazoló pénztári nyugta) csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. tanfelügyelőség hivatalánál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Dés, 1904. év május hó 26-án.

Dr. Sztáncsek Zoltán,
kir. tanfelügyelő.

Üzletáthelyezés.

DEMETER és KISS
könyvnyomdaja =
és
= könyvkötészete

a Dés város tulajdonát képező

Rákóczi házba költözött,

hol e szakba vágó munkák minden időben
felvételnek, s legolcsóbban, izlésesen és
gyorsan elkészíttetnek.

Új szücsmester Désen!

SZÉP FERENCZ szücsmester

Désen, Alsó-Kodor-utca 90. szám alatt

szücs-műhelyt nyitott,

hol mindenféle ebbe a szakmába tartozó
munkát pontosan és szépen végez.

Ugyanott szörmeárukat elfogad a
nyári időnyre megőrzés végett.

Egy utczai bunda gondozása s moly

elleni védése 1-60 K.

Egy női bundaé 1-20 "

Kisebb kabáté 1.— "

A ruhát a háztól elszállítja és ősszel visszazállítja.

Olcsó és jó munkával ajánlja magát a n. e. közönség figyelmébe. — Egy levelező-lapon küldött meghívásra bárholnan elszállítja a megőrzésre adandó szörmet.

Tisztelettel:

Szép Ferencz, szücsmester Dés,
Alsó-Kodor-u. 90.

1—3

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Désen kapható: BRUGOVITZ JÓZSEF fűszerkereskedésében.

5—30